

Брюксел, 20.6.2016 г.
COM(2016) 406 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ
за пречките пред търговията и инвестициите и за протекционистични тенденции
1 юли 2014 г. — 31 декември 2015 г.
{SWD(2016) 204 final}

ОБОБЩЕНИЕ

Настоящият доклад обобщава и заменя доклада за мониторинга на потенциално ограничаващите търговията мерки на Генерална дирекция „Търговия“ на Европейската комисия („доклад за протекционизма“) и доклада на Комисията за пречките пред търговията и инвестициите (ДПТИ), които се публикуват редовно от 2008 и 2011 г.

В първата част на доклада се обобщава докладът за протекционизма. В нея се прави преглед на **протекционистичните тенденции** в 31 държави — търговски партньори на ЕС¹, в периода от 1 юли 2014 г. до 31 декември 2015 г. („разглеждания период“), като се допълва подобен двугодишен доклад на Световната търговска организация (СТО) за протекционистичните мерки, приети от държавите от Г-20.² Според констатациите в доклада от 2008 г. насам продължават да се приемат все повече ограничаващи търговията мерки, макар и с по-бавен темп, отколкото в предишни години.

Втората част обхваща ДПТИ с преглед на **основните пречки пред търговията** в някои от основните икономически партньори на ЕС (Меркосур, Китай, Индия, Япония, Русия и Съединените американски щати (САЩ), въведените от тях нови пречки през разглеждания период и действията на ЕС за справяне с тях.

В третата част се описва **стратегията на Комисията** за преодоляване на пречките пред търговията и инвестициите. Подчертава се значението на преговорите и изпълнението на многостранните и двустранните споразумения, както и на стратегията за достъп до пазари (СДП). Във връзка със съобщението на Комисията „Търговията — за всички“³ се подчертава споделяната отговорност на Комисията, държавите — членки (ДЧ) на ЕС, Европейския парламент (ЕП) и заинтересованите страни при изпълнението, като за постигането на това се предлага засилено партньорство.

¹ Алжир, Аржентина, Австралия, Беларус, Бразилия, Канада, Китай, Еквадор, Египет, Индия, Индонезия, Япония, Казахстан, Малайзия, Мексико, Нигерия, Пакистан, Парагвай, Филипините, Русия, Саудитска Арабия, Южна Африка, Южна Корея, Швейцария, Тайван, Тайланд, Тунис, Турция, Украйна, САЩ и Виетнам.

² Последният (14-ти) доклад на СТО за наблюдение на търговията относно мерките в държавите от Г-20 (https://www.wto.org/english/news_e/news15_e/g20_wto_report_oct15_e.pdf) към момента на изготвяне на настоящия доклад — 30.10.2015 г. От началото на глобалната икономическа криза лидерите на Г-20 редовно подновяват ангажимента си да не създават нови пречки пред търговията или инвестициите и да отстранят съществуващите. Това обещание беше отново потвърдено на последните три срещи на високо равнище на държавите от Г-20.

³ Съобщение на Комисията „Търговията — за всички: към една по-отговорна търговска и инвестиционна политика“, 14.10.2015 г. (<http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/new-trade-strategy/>).

I. СВЕТОВНАТА МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА И ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

Прегледът на протекционистичните тенденции не може да бъде отделен от глобалните икономически тенденции:

A. РАЗНОРОДНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ И ТЪРГОВСКИ РЕЗУЛТАТИ

През 2015 г. растежът в развитите икономики (включително в ЕС) се засили, а развиващите се икономики се сблъскаха със значително по-големи предизвикателства, свързани със забавянето на темповете на растеж в Китай, спада на цените на стоките и по-рестриктивните международни финансови условия. Като цяло растежът на световната икономика леко намалю до 3,1 % (от 3,4 % през 2014 г.). На този фон глобалната търговска дейност през 2015 г. беше относително слаба: през първата половина на годината търговските обеми намаляха (–0,7 % през първото и второто тримесечие на тримесечна база), след което отбелязаха растеж (+1,9 %) през третото тримесечие⁴. Последните прогнози на Международния валутен фонд (МВФ) за 2016 г. показват ускоряване на растежа на търговските обеми в световен мащаб (стоки и услуги) до 3,4 %⁵. МВФ обръща специално внимание на множество рискове, които могат да доведат до по-слаби от прогнозираните търговски резултати. Освен това СТО подчертава, че развитието на световната търговия вече е под средната стойност от 5 % за последните 20 години (1995—2015 г.).

Ето защо перспективите са изключително несигурни. Дълбоката рецесия в развитите икономики след световната финансова криза създаде условия за нетипично глобално възстановяване, захранвано от развиващите се икономики, които обаче останаха структурно нестабилни и се оказаха твърде зависими от Китай, от мощни притоци на капитал и от приходите от износа на основни стоки. Това се оказва предизвикателство за стабилността на глобалната икономика и поражда риск ускореното развитие на търговията през следващите месеци да бъде ограничено. Съществуват и опасения, че наблюдаваният към момента слаб растеж на търговията може да има структурен характер, като отразява намаляващата с течение на времето реакция (или еластичност) на търговията спрямо брутния вътрешен продукт (БВП). Макроикономическата несигурност в засилващите се и в развиващите се икономики, съчетана с вероятно все по-нестабилните валутни и финансови пазари през следващите месеци, налага мониторингът на протекционистичните мерки да остане политически приоритет.

⁴ Вж.: <http://www.cpb.nl/en/number/cpb-world-trade-monitor-november-2015>.

⁵ МВФ, „Световната икономическа перспектива – последни данни“, януари 2016 г.

- Б. Нови ПОТЕНЦИАЛНО ОГРАНИЧАВАЩИ ТЪРГОВИЯТА МЕРКИ В ПЕРИОДА 1 юли 2014 — 31 декември 2015 г.

1. Общи протекционистични тенденции

а) Общ преглед

Както и в предишни доклади за протекционизма, Комисията взе под внимание всички потенциално ограничаващи търговията мерки („съответните мерки“), които са били приети, съществено променени или са в напреднал етап на приемане, от 31 търговски партньори на ЕС през разглеждания период. Работният документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад, съдържа списък на всички такива мерки по държави и по-подробен анализ на протекционистичните тенденции. Списък на всички тези мерки, на оттеглените мерки и на улесняващите търговията мерки, приети от 2008 г. насам, е публикуван на уебсайта на Комисията ([„Преглед на мерките, потенциално ограничаващи търговията — декември 2015 г.“](#)).

В зависимост от сложността, обхвата на продукта, продължителността и комплексния характер на съответните мерки въздействието им върху търговията може да варира и да има повече или по-малко значими последици за предприятията в ЕС или в трети държави. Също така Комисията не може да направи пълен преглед на всички нови мерки, които често се приемат по непрозрачен начин. В съответствие с предишни доклади за протекционизма целта на настоящия раздел е да бъде направен преглед на протекционистичните тенденции, а не изчерпателен списък на новите пречки пред търговията. В настоящия раздел не се засяга (не)законността на съответните мерки. Въпреки това всички установени мерки може да ограничават неправомерно търговията.

През разглеждания 18-месечен период са въведени общо **201** нови мерки, а само **16** наложени преди това мерки са активно оттеглени. Преизчисляването въз основа на условен 13-месечен период за сравнение с предишни доклади за протекционизма показва, че приетите нови мерки са общо около **145**, т.е. отчита се **намаление** с 15 % спрямо 170 мерки, посочени в предишния доклад за протекционизма. Така обаче общият брой на мерките, установени от 2008 г. насам, става **1059**, като от тогава са премахнати само **180**.

Така през разглеждания период протекционистичните тенденции, наблюдавани през предишни периоди, както и в 14-тия търговски мониторингов доклад на СТО⁶, в голяма степен се потвърждават. Това се отнася също така за няколко държави от Г-20 въпреки

⁶ Методиката, използвана в търговския мониторингов доклад на СТО за търговските мерки на държавите от Г-20, се различава от настоящия доклад, тъй като при нея се взема предвид по-малка група държави през по-кратък — шестмесечен, период. За разлика от настоящия доклад тя включва и инструменти за търговска защита. Независимо от това резултатите от двата доклада до голяма степен съвпадат, като и в двата случая се прави изводът, че ограничаващите търговията мерки не се премахват достатъчно бързо, за да се противодейства на значително нарастващия брой нови мерки.

обещанието им да се въздържат от приемането на нови протекционистични мерки и да премахват съществуващите (вж. бележка под линия 2).

Основната част от новите мерки са приети в същите **бързо развиващи се икономики**, както е отбелязано в последния доклад за протекционизма — почти половината от всички установени нови мерки са въведени в **Китай, Русия, Индонезия и Индия**. След тях се нареждат Южна Африка, Аржентина, Турция, Еквадор, Алжир, Бразилия, Мексико, Тайланд, САЩ, Египет, Нигерия и Малайзия.

В таблици 1 и 2 са представени графично основните констатации за разглеждания период:

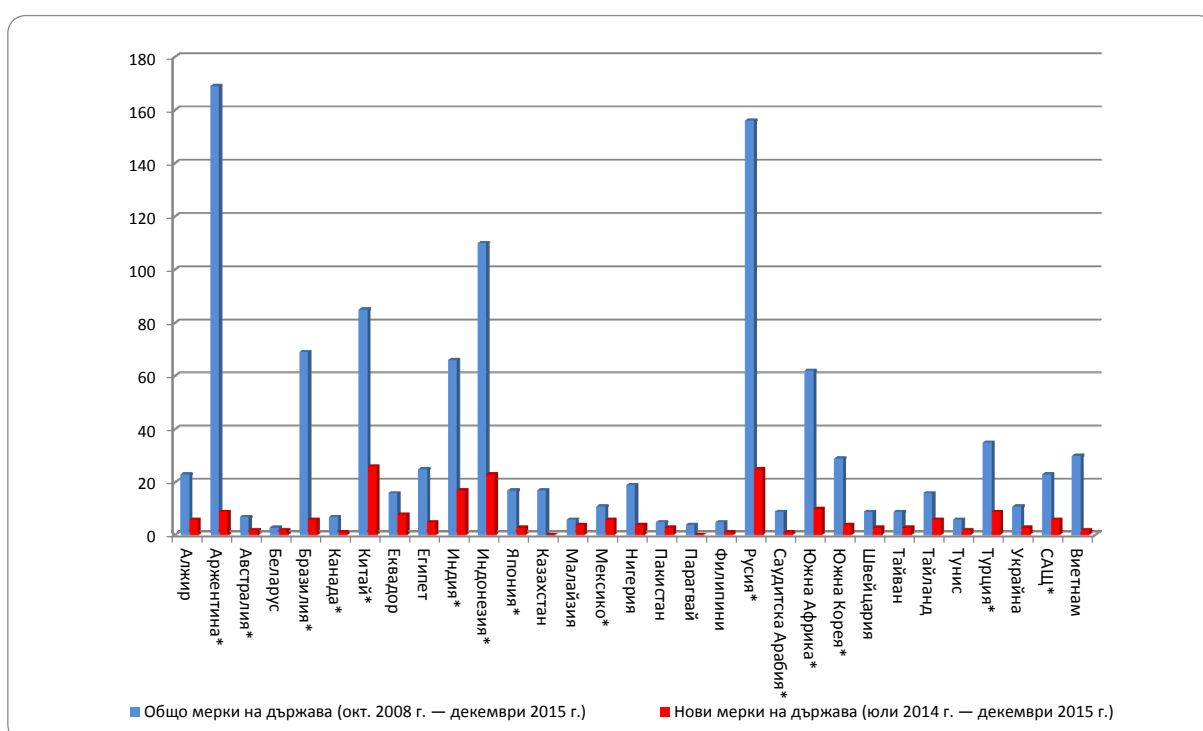

Таблица 1: Потенциално ограничаващи търговията мерки по държави от октомври 2008 г. (* — държави от Г-20)

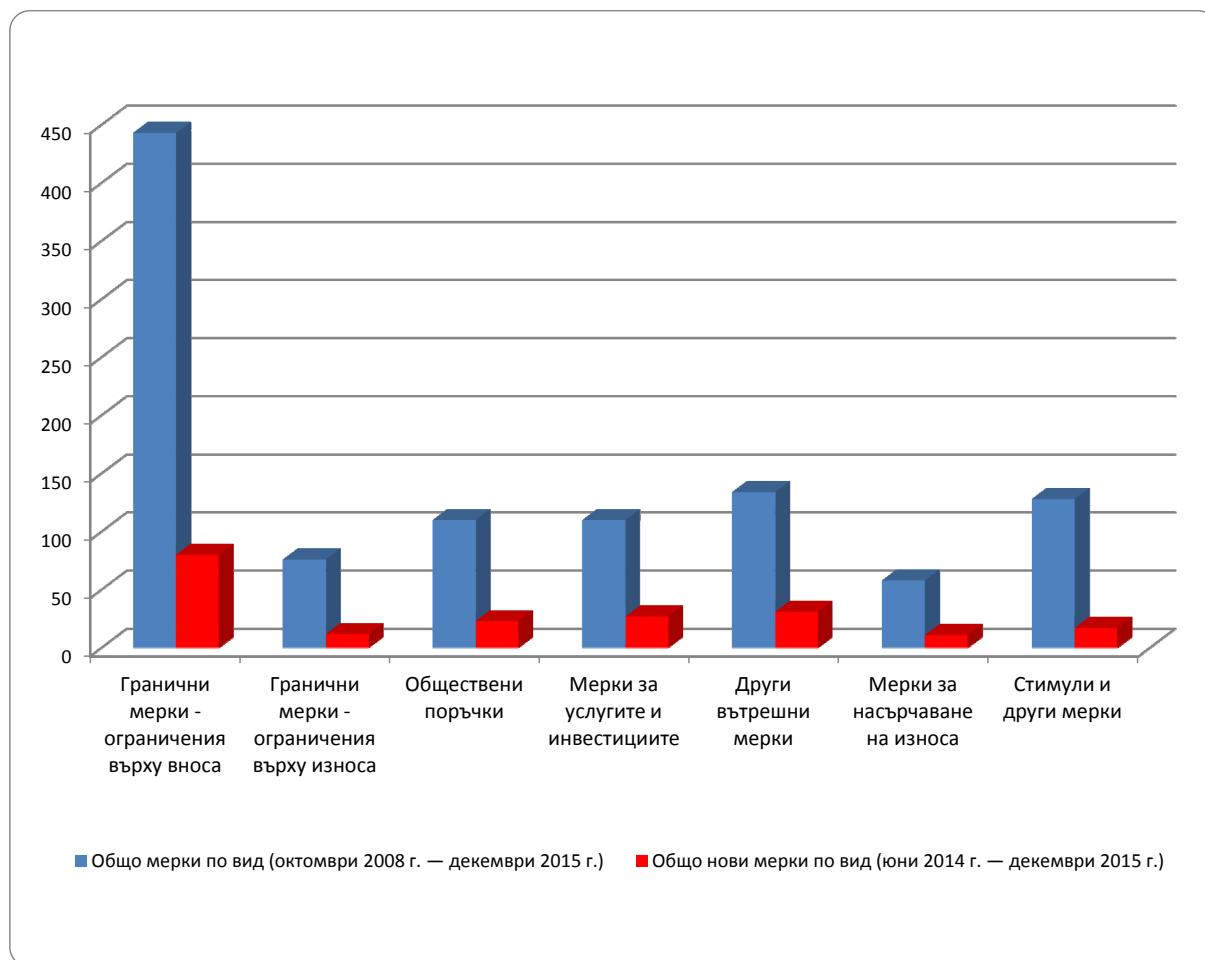

Таблица 2: Потенциално ограничаващи търговията мерки по вид от октомври 2008 г.

б) Гранични мерки

Както се вижда в таблица 2, при прилаганите мерки държавите отново разчитат основно на **гранични мерки, които пряко засягат вноса и износа**, обикновено чрез увеличаване на тарифи, количествени ограничения, лицензиране на вноса или чрез преки забрани за търговия. През 18-месечния период броят на новите **мерки, свързани с вноса, отново е много по-висок (80)** от броя на **ограниченията върху износа (12)**. При изчисляване на 13-месечна база за сравнение с последния доклад за протекционизма броят на новите мерки, свързани с вноса, остава постоянен, докато броят на новите ограничения върху вноса е намалял наполовина. Въпреки че това е положителна стъпка, увеличаването на граничните ограничения все още далеч не се уравновесява от броя на премахнатите мерки.

През разглеждания период най-много нови гранични мерки, ограничаващи вноса, са прилагали **Индия, Индонезия и Русия**, а основно **Индонезия и Украйна** са използвали нови гранични мерки, ограничаващи износа.

в) Вътрешни мерки

През разглеждания период значително са се увеличили **прилаганите нови „вътрешни“ мерки (81)**. Това означава, че повече се разчита на вътрешни мерки, които засягат чуждестранната конкуренция и които често се преодоляват по-трудно, отколкото граничните пречки. Те включват нови мерки в областта на обществените поръчки (23) и на услугите и инвестициите (27) (и двете със стойности, съответстващи на средните за последните седем години), както и **31** други вътрешни мерки. **Китай** отново е прибягнал до най-голям брой такива вътрешни мерки, следван от **Русия**.

Русия е предприела най-много мерки, ограничаващи **обществените поръчки**, следвана от **САЩ**. В сравнение с предишния период на докладване броят на такива мерки в Русия значително е нараснал, но в САЩ е намалял. Продължаващите протекционистични тенденции в тази област потвърждават колко е важно да се осигури възможно най-голям обхват на Споразумението за държавните поръчки (СДП), както и на усилията на ЕС при преговорите по главите за обществените поръчки в споразуменията за свободна търговия (ССТ), включително в Трансатлантическото партньорство за търговия и инвестиции (ТПТИ). Това показва и важността на задачата да се постигне напредък по предложения международен инструмент в областта на обществените поръчки (вж. раздел III.A.1).

Най-много ограничителни мерки са приети по-специално в областта на **услугите и инвестициите в Китай**, като след това се нарежда **Индонезия**. Продължаващата протекционистична тенденция в много държави в тази област показва нуждата от амбициозно многостранно споразумение за търговията с услуги (TiSA), както и амбициозни резултати от двустранните преговори в областта на услугите и инвестициите, като първата стъпка в тази насока е двустранното споразумение за инвестиции с Китай (вж. раздел III).

Освен това **31 вътрешни мерки, различни** от свързаните с услугите, инвестициите или обществените поръчки, продължават да представляват важна част (38 %) от новоприетите вътрешни мерки, въпреки че броят им е намалял (с около 34 %) в сравнение с предишния период на докладване. Обикновено това са дискриминационни данъчни мерки или други дискриминационни разпоредби, облагодетелстващи местния бизнес или изискващи местно съдържание, процедури за регистрация и други стандарти и технически изисквания. Такива мерки се наблюдават най-вече в **Китай, Аржентина, Тайланд, Индонезия и Алжир**. **Русия** също води политика на заместване на вноса с голям брой мерки с изисквания за местно съдържание (ИМС), включително в схемите за субсидии (вж. раздел II.E).

г) Пакети за насърчаване и други стимули

На последно място, много държави продължават да подкрепят икономическите си оператори с нови **субсидии, стимули и други мерки (28)**. Въпреки че се отчита спад в броя на тези нови мерки в сравнение с предишния период на наблюдение, броят **(11)** на нововъведените мерки за стимулиране, насочени към засилване на износа, остава стабилен. Такива мерки може да нарушават условията на конкуренция на глобално равнище и редовно се поставят на обсъждане в Комитета на СТО по субсидиите и изравнителните мерки (КСИМ).

д) Улесняващи търговията мерки

Освен мониторинга на протекционистичните тенденции Комисията следи и мерките, които потенциално подобряват условията за търговия или инвестиции. През разглеждания период са констатирани **70 улесняващи търговията мерки**, като повече от 40 % от тях са въведени от **Китай, Аржентина и Мексико**. На 13-месечна база този брой **(46)** е значително по-висок, отколкото през последния наблюдаван период (36). Това е положително развитие, тъй като тези мерки допринасят за либерализацията на глобалните търговски потоци и смекчават съществуващите протекционистични тенденции, например чрез намаляване на вносните или износните мита, улесняване на процедурите за внос или облекчаване на ограниченията за чуждестранната собственост. Те обаче не премахват съществуващите пречки съгласно обещанието на Г-20 за намаляването им (вж. бележка под линия 2).

2. Протекционистични тенденции в определени сектори

Както се отбелязва и в предишните доклади за протекционизма, много държави запазват пречките пред износа на суровини и дискриминиращите разпоредби, свързани с енергийните стоки. По време на разглеждания период по отношение на износа до голяма степен се запазват съществуващите ограничения, свързани със **суровините** (например в Алжир, Индонезия, Египет, Индия и Южна Африка), и са въведени нови (например в Индонезия, Малайзия и Украйна). В **енергийния** сектор често се използват ИМС (например в Мароко, Нигерия, Турция и Южна Корея). В тези сектори преодоляването на пречките за достъп до пазара и отварянето на пазарите остава приоритет. Комисията е поела също така ангажимент⁷ да включи глава за енергийните стоки и суровините във всяко търговско споразумение като част от по-широките усилия за създаване на енергиен европейски съюз⁸ и в съответствие с инициативата за

⁷ Съобщение на Комисията „Търговията — за всички“, бележка под линия 3.

⁸ Съобщение на Комисията „Рамкова стратегия за устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата“, COM(2015) 80.

суровините⁹.

Цифровизацията на икономиката също поставя нови пречки пред търговията. От 2008 г. са въведени повече от 35 мерки в сектора на информационните и комуникационните технологии (**ИКТ**) (основно в Китай, Индия, Русия и Индонезия), от които повече от 15 са въведени или приложени през разглеждания период. Те често включват локализация или ИМС. Комисията ще използва всички налични търговски инструменти за преодоляване на тези предизвикателства. Чрез търговски споразумения, по-специално ССТ и TiSA (вж. раздел III.A.1), тя ще се стреми да се определят правила, свързани със стандартите за ИКТ, електронната търговия и трансграничните потоци на данни, както и да се преодолеят новите форми на цифров протекционизъм¹⁰. В положителен аспект сключеното неотдавна Споразумение за информационните технологии (СИТ 2, вж. раздел III.A.1) по-нататък ще има важна роля при премахването на митата върху ИКТ продукти.

И накрая, остро влошаване на конюктурата във връзка със световния свръхкапацитет в **стоманодобивния сектор** доведе до увеличаване на протекционистични мерки в този сектор, по-специално под формата на гранични мерки (основно мита), както и повишено използване на инструменти за търговска защита (ИТЗ), включително предпазни мерки (вж. раздел III.A.3.). ЕС обсъжда двустранно с партньорите си (по-специално с Китай) и в рамките на Комитета по стомана към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) възможностите за справяне с причините за свръхкапацитета. Тъй като за намирането на истински решения е необходимо известно време, тази тенденция вероятно ще продължи и след разглеждания период. Това се потвърждава например от режима за лицензиране на вноса и квотите за стоманени продукти, въведен в началото на 2016 г. в Алжир, втората най-значима дестинация на ЕС за износ на стомана.

II. ОСНОВНИ ПРЕЧКИ ПРЕД ТЪРГОВИЯТА И ИНВЕСТИЦИИТЕ, ПОДДЪРЖАНИ ОТ НЯКОИ ОТ КЛЮЧОВИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ПАРТНЬОРИ НА ЕС КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2015 г.

В настоящия раздел се описват най-значимите съществуващи пречки пред търговията с някои от ключовите икономически партньори на ЕС. Както в предишните ДПТИ, в настоящия доклад се обръща особено внимание на Аржентина/Бразилия (Меркосур), Китай, Индия, Япония, Русия и САЩ.

⁹ Съобщение на Комисията „Инициатива за суровините“, COM(2008) 699.

¹⁰ Вж. Съобщение на Комисията „Търговията — за всички“, (бележка под линия 3), стр. 12.

А. АРЖЕНТИНА

Въпреки че Аржентина остава сред държавите с най-голям брой мерки, приети от 2008 г. насам, развитието през разглеждания период е насърчаващо, тъй като са въведени по-малко такива мерки, отколкото през предишните периоди. Наблюдават се положителни признаци и след встъпването в длъжност на новата администрация в Аржентина през декември 2015 г.

Улесняващите търговията мерки включват премахването през декември 2015 г. на „предхождаща вноса клетвена декларация“ („ПВКД“) за внос на стоки (основна пречка през последните години) след решение на СТО по дело, започнато по инициатива на ЕС и други страни (DS438). При все това ПВКД остава за услугите. Също така по отношение на стоките тя е заместена от нова система за мониторинг на вноса (SIMI) и изисквания за лиценз (автоматична — за по-голямата част от вноса, но неавтоматична за около 1400 тарифни позиции). Освен това вносителите на обувки и текстилни изделия трябва да представят клетвена декларация за състава на продуктите. Комисията ще следи внимателно тези нови мерки.

Освен това новата администрация премахна повечето мерки за **валутен** контрол и разреши курсът на песото да бъде свободно плаващ с цел да се увеличи притокът на чуждестранна валута и инвестиции.

Тя забрани и системата за **лицензи за износ** и повечето¹¹ **износни такси** върху селскостопанските и индустриалните продукти (дългогодишен проблем за икономиката на ЕС във връзка с отворения и сигурен достъп до суровини). Износните такси върху соята и производните соеви продукти бяха намалени. Аржентина промени и **данък лукс**, който се прилагаше за превозни средства, мотоциклети и плавателни съдове, като премахна пряката дискриминация срещу вносните продукти. Измененият данък ще се прилага на недискриминационна основа, но все още може да засяга определени (по-скъпи) вносни автомобили в по-голяма степен, отколкото произведените в страната.

Б. БРАЗИЛИЯ

Броят на приетите от Бразилия мерки през разглеждания период остана постоянен, но продължават да съществуват значителни пречки. Бразилия продължава да прилага както гранични, така и вътрешни мерки, по-специално като осигурява дискриминационна подкрепа на местната икономика в широк кръг икономически сектори.

Инвестиции: в някои сектори, включително медиите и комуникациите, авиацията, транспорта, пощенските услуги, минното дело и здравеопазването, продължават да се

¹¹ Важни изключения са соята и соевите производни продукти, биодизелът и седем тарифни позиции, засягащи отпадъците от черни метали и скрап.

прилагат ограничения за чуждестранната собственост. ЕС желае да се намери решение за тези ограничения както двустранно — в преговори с Меркосур, така и многостранно.

В много сектори продължават да се прилагат *данъци и субсидии, обвързани с местно съдържание*, по-специално при леките превозни средства, електрониката, автоматизирани машини и други свързани стоки. ЕС заведе дело в СТО срещу Бразилия (DS472) за дискриминационни данъчни привилегии в сектора за леки автомобили, електроника и технологии, като на 17 декември 2014 г. беше определен състав по делото. Спорът беше процедурно обединен с подобно дело (DS497), заведено от Япония. През юли 2014 г. Бразилия отново въведе програма *Reintegra*, с която се предоставят субсидии за износ под формата на данъчни привилегии за национални дружества, които изнасят 50 % или повече от продукцията си. Понастоящем програмата обхваща по-голямата част от износа на Бразилия. Комисията следи внимателно този въпрос чрез заседанията по търговски въпроси на съвместния комитет ЕС — Бразилия, при което се обръща специално внимание на метода на изчисляване на данъчните кредити. Извършва се и оценка на съвместимостта му със Споразумението за субсидиите и изравнителните мерки на СТО (ССИМ).

Други форми на данъчна дискриминация: след решение на Върховния съд относно данъчната база за изчисляване на вноските за социално осигуряване¹² през юни 2015 г. Бразилия увеличи ставките на тези данъци за вносни стоки, като увеличението беше по-голямо за определени категории продукти (например фармацевтични продукти, козметика и автомобилни гуми). Това доведе до дискриминационно третиране на вноса и по-голяма пазарна защита. ЕС продължава да повдига този въпрос пред Бразилия.

Обществени поръчки: Бразилия поддържа мерки, чрез които се установяват преференциални маржове (от 8 до 25 % в значителен брой сектори) за определени местни продукти при процедури за възлагане на обществени поръчки. Комисията работи по този въпрос като част от стратегията си за обществени поръчки.

Санитарни и фитосанитарни мерки (СФСМ): Бразилия е въвела дълги, сложни и непредсказуеми процедури за одобрение, например за одобрението на етикети за продукти от животински произход, забавено извършване на одити или скъпи анализи на заплахата от вредители за растителни продукти, които се извършват от компетентния орган на Бразилия (МАРА). Това води до сериозно и дългосрочно натрупване на заявления от ЕС за пускане на пазара на животински и растителни продукти. Бразилия не изпълнява и международните стандарти за райониране за вредителите и болестите по растенията и животните и често забавя предварителното включване в списъците на организации от ЕС, които желаят да изнасят продукти от

¹² PIS (Programa de Integração Social) и COFINS (Contribuição para o Financiamento da Seguridade Social).

животински произход за Бразилия. Комисията редовно повдига тези въпроси по време на двустранните си контакти (например на годишните заседания на Механизма за консултации в областта на СФСМ между ЕС и Бразилия), както и в Комитета по СФСМ на СТО.

Улесняващи търговията мерки: В положителен план на 30 декември 2015 г. беше отменена дискриминационната система за вътрешно **данъчно облагане на вина и алкохолни напитки**. Остава дискриминационната номинална данъчна ставка от 5 % в полза на *cachaça* спрямо останалите алкохолни напитки, но предложенията за по-висок дискриминационен марж от 13 % бяха отхвърлени предвид възраженията от ЕС и други заинтересовани страни. Бразилия обяви също така ново законодателство, което следва да ускори и опрости **процедурите за одобрение на етикети**, като се очаква то да бъде прието през 2016 г. и да облекчи ИМС за **проучвания за петрол и газ** чрез новоприета програма за стимули. В областта на **СФСМ** през 2015 г. имаше значителен напредък по отношение на износа от ЕС за Бразилия на млечни, свински, рибни, пчелни, говежди и други свързани продукти, както и на някои растения и растителни продукти след политически ангажимент в Бразилия и ЕС. Въпреки че все още не участва в структуриран диалог относно вноса/износа (посочване на правните и административните стъпки и сроковете за решаване на всички въпроси, свързани с подадените заявления за достъп до пазара и със СФСМ), МАРА обяви също така отваряне на пазара за допълнителни продукти, насрочи одити в няколко държави — членки на ЕС, за 2015 г. и 2016 г., и се ангажира да се справи със системните проблеми и с дългия списък с висящи заявления.

В. КИТАЙ

Китай въведе повече нови мерки от всяка друга държава през разглеждания период независимо от ангажимента си да увеличи достъпа до пазара за частния сектор, включително чуждестранните дружества¹³. Повечето нови мерки представляват вътрешни мерки, по-специално по отношение на услугите и инвестициите.

Дружествата от ЕС продължават да се сблъскват с многобройни пречки в Китай, включително пречки, свързани с изискване за местен партньор, ограничения за влизане на пазара, процедури за одобрение, трансфер на технологии, както и дискриминационни практики след установяването, например в областта на техническата регулация и стандартите.

Изисквания за национална сигурност: Много от новите мерки са приети въз основа на твърдения за „**национална сигурност**“, включително в киберпространството. Такива са например Законът за националната сигурност, Законът за борба с тероризма, проектът

¹³ Третият пленум на 18-я национален конгрес на Централния комитет на Китайската комунистическа партия, проведен през ноември 2013 г., определи насоката на китайската политика до 2020 г. http://www.china.org.cn/china/third_plenary_session/2014-01/16/content_31212602.htm

на Закона за кибернетична сигурност, проектът на Закона за управление на чуждестранните неправителствени организации (НПО) и мерките, предприети за „сигурни и контролируеми ИКТ“ (в банковия и в застрахователния сектор). Голяма част от това законодателство надхвърля същностната загриженост за националната сигурност, съдържа широки и неясни определения на национална сигурност, които създават правна несигурност, задължава дружествата да предоставят чувствителни данни на органите и като цяло налага ненужни, пораждащи рискове ограничения на търговските дейности. Това не е съвместимо с ангажимента на Третия пленум за „предсказуеми и открити условия за инвестиции“ и може потенциално да намали търговията, инвестициите и иновациите в Китай.

ЕС многократно е повдигал тези въпроси пред Китай при двустранните контакти и е изразил становище относно посоченото по-горе законодателство по време на обществени консултации. Това, изглежда, е оказало влияние за замразяването на насоките за сигурни ИКТ при банкирането. Изразените опасения обаче остават и Комисията продължава внимателно да следи този въпрос.

Инвестиции: Все така бавен е напредъкът за отваряне на секторите, затворени за **преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ)**. Ограниченията включват изисквания за съвместни предприятия, ограничения върху трансфера на технологии, както и изисквания за местно съдържание и предварително административно одобрение. Проектозаконът за чуждестранни инвестиции, публикуван през 2015 г., съдържа някои положителни елементи, но също така предвижда по-строг преглед във връзка с националната сигурност и задължително предварително одобрение за инвестиции над определен праг. Областите, в които чуждестранните инвестиции са изрично ограничени, изглеждат до голяма степен непроменени, а в някои от тях са въведени нови ограничения. През октомври 2015 г. Китай обяви **система за „отрицателен списък“ на национално равнище**, в която се предвижда приемане на два списъка със сектори, в които инвестициите са забранени или ограничени — списък за национални инвеститори (и чуждестранни инвеститори от юрисдикции, с които Китай има сключено споразумение за инвестиции) и втори списък за други чуждестранни инвеститори. Целта е системата да бъде по-опростена и по-прозрачна, тъй като по принцип за инвестиции в секторите извън списъка не следва да има предварително одобрение. Това обаче все още предстои да бъде осъществено на практика и продължава да има дискриминационен характер. Съображенията за национална сигурност могат също така да се окажат с по-висок приоритет.

Текущите преговори между ЕС и Китай за споразумение за инвестиции са съсредоточени основно върху достъпа до инвестиционния пазар и въпросите за защитата, включително за подобряването на регулаторната среда. През 2015 г. преговорите все още не бяха навлезли в етапа, при който се обсъждат конкретни сектори.

Обществени поръчки: ЕС продължава да насърчава Китай да разшири предложението си за пазарен достъп за присъединяване към Споразумението за обществените поръчки (СОП) на СТО и да хармонизира законодателството си с него. През декември 2014 г. Китай представи преразгледано предложение за СОП. ЕС приветства напредъка, доколкото вече са застъпени равнища под централното, но са необходими още значителни подобрения, по-специално по отношение на държавните предприятия (ДП).

Интелектуална собственост: Комисията продължава да изразява съществени опасения относно изискванията за патентоспособност, недобросъвестните заявления за търговска марка, защитата на търговските тайни и завеждането на дела за конкуренция срещу чуждестранни притежатели на интелектуална собственост (ИС). Системата за прилагане на административни и съдебни мерки в Китай продължава да предизвиква проблеми, особено за чуждестранните дружества. Платформите за електронна търговия допълнително влошават острия проблем с фалшифицирането в Китай. Всички тези въпроси са повдигнати при двустранните контакти с Китай, по-специално чрез годишния диалог между ЕС и Китай относно ИС и двугодишната работна група за ИС.

СФСМ: Китай остава много важен пазар за износа на продукти на хранително-вкусовата промишленост на ЕС и предлага огромен потенциал за растеж. Дружествата от ЕС са изправени пред много изисквания към вноса в Китай, свързани със СФСМ, въпреки изключително високите стандарти на ЕС за безопасност на храните. Сред тях са прекомерно тромавите процедури за одобрение, които в някои случаи водят до забавяния с години (по-специално за месо), забрани за територията на цялата държава без научна обосновка (като например повече от 15-годишна забрана за внос на говеждо месо от повечето държави — членки на ЕС, за която като основание се посочва спонгиформната енцефалопатия по говедата (СЕГ), неспазването на международни стандарти и забрани в цялата държава след огнища на най-разпространените болести (като инфлуенца по птиците и африканска чума по свинете), които са несъвместими с международните правила за райониране. През 2015 г. Китай преразглежда своя Закон за безопасност на храните, по-специално за вноса на млечни продукти. Комисията е представила становища по проекта на правилата за неговото прилагане с цел да се предотвратят ненужни ограничения. СФСМ са обсъждани на няколко двустранни диалога.

Технически пречки пред търговията (ТПТ): Що се отнася до **медицинските изделия и фармацевтичните продукти**, по отношение на въпроси като клинични изпитвания и изисквания за регистриране регулаторната система на Китай следва да бъде приведена в съответствие с международните стандарти. Също така процесът на регистриране на нови **козметични** съставки следва да бъде подобрен и ограничен до по-рискови съставки. Що се отнася до етикетването на козметични продукти с помощта на стикери (т.нар. „допълнително етикетване“), положителна стъпка е, че Китай е спрял

мярка за забрана на допълнителното етикетирание. Комисията решава тези въпроси чрез двустранен търговски диалог и технически диалог, специфичен за всеки сектор.

Г. Индия

Индия продължава да бъде сред четирите държави с най-голям брой нови мерки.

Тарифи: Индия е **повишила митата** върху много продукти, включително ИКТ, стомана и моторни превозни средства. По отношение на ИКТ Индия реално налага 10 % мито на четири групи ИКТ продукти с твърдението, че те не попадат в обхвата на Споразумението за информационните технологии 1 (СИТ 1). Комисията редовно повдига въпроса пред Индия, включително в Работната група за ИКТ между ЕС и Индия и Подкомитета за търговията, като към делегацията на ЕС в Делхи е създаден екип за достъп до пазара (обединяващ ЕС, държавите членки и заинтересованите страни), който да следи отблизо въпросите, свързани с ИКТ. По отношение на стоманата — вероятно като опит да ограничи отрицателните последици от световния свръхкапацитет — Индия е наложила условен предпазен налог от 20 %, увеличени мита за определени стоманени продукти и задължително разширено сертифициране от Индийската служба за стандартизация (ИСС) (вж. ТПТ по-долу).

СФСМ: Изискванията на Индия изглеждат непропорционални и често се отклоняват от международните стандарти. Това засяга износа от ЕС на **животни и животински продукти** (по-специално сперма от говеда, свинско месо), **растения и растителни продукти, преработени храни и алкохолни напитки**. В Индия се извършва преглед на мненията, представени от дружествата и органите от ЕС, относно нейния проект на регламент за алкохолните напитки от 2015 г. и компетентният орган (FSSAI) прие да проведе диалог с ЕС и да се срещне с представители на европейската промишленост.

През септември 2015 г. Индия ограничи вноса на ябълки само до пристанище Мумбай, което предизвика увеличение на разходите на износителите от ЕС, за да достигнат до крайното местоназначение. Впоследствие през януари 2016 г. Индия оттегли мярката, след като ЕС повдигна този въпрос на двустранни срещи и в комитетите на СТО.

ТПТ: За ИКТ и за стоманените продукти, както и за автомобилните гуми продължават да се прилагат непропорционални изисквания за оценка на съответствието, които не изглеждат съгласувани със Споразумението ТПТ на СТО. По-специално предложеното задължително изпитване и сертифициране на територията на страната на елементи на далекосъобщителни мрежи (отложено до април 2016 г.) повдига въпроси за методите на изпитване, разходите и забавянето. Също така сертификационният режим на Индийската служба за стандартизация (ИСС) за 15 **стоманени** продукта беше разширен, за да обхване още 21 стоманени продукта и три продукта от неръждаема стомана, което представлява допълнителна тежест за стоманодобивната индустрия на

ЕС под формата на тронави и продължителни процедури за оценка на съответствието и инспекции на заводи. Таксите за маркировка и изискванията за банкови гаранции продължават да бъдат основни пречки пред износителите от ЕС при **автомобилните гуми**. Също така с новата схема на ИСС за изпитване и инспекция за сертифициране на **автомобили и пневматични гуми** за пътнически автомобили се въвежда концепцията за контролна единица (5000 автомобилни гуми от един и същ вид) и се изисква изпитване на всяка десета контролна единица. Това представлява подобрене в сравнение с предишното изискване за тримесечни изпитвания за съответствие на производството (СП) на всички размери автомобилни гуми, внасяни в Индия, но въпреки това продължава да бъде много обременяващо. ЕС обръна внимание на Индия на този въпрос и поиска СТО да бъде уведомена за мярката. През 2015 г. дружества от ЕС се сблъскаха с ТПТ и при провеждането на индийската реформа за либерализация на **услугите на дребно и застрахователните услуги**, както и по отношение на маркетинга и етикетирането на алкохолни напитки.

Комисията редовно обръща внимание на тези нетарифни мерки в комитетите за ТПТ и СФСМ на СТО, при двустранните контакти в съответните работни групи на ЕС и Индия и в Подкомитета по търговия ЕС — Индия. Както в Делхи, така и в Брюксел се поддържа тясно взаимодействие с държавите от ЕС и със заинтересованите страни.

Обществени поръчки: Не се наблюдава съществен напредък при изпълнението на политиката за преференциален достъп до пазара за произведени в страната електронни стоки при възлагане на обществени поръчки.

Интелектуална собственост: **ефективната защита на патенти** в Индия остава трудна. Причините са свързани с ограничаващи критерии за патентоспособност, като например прекалено ограничаващо определение на „изобретателска стъпка“ с цел да се отказва патентна защита за иновативни фармацевтични продукти, които надграждат вече съществуващи продукти, успоредно със затруднения за прилагане на патентните права и изключително широки критерии за предоставяне на задължителни лицензи или за отмяна на патенти. Това засяга фармацевтичните продукти, химичните продукти и други сектори, в които са насърчават местните иновации. До момента Индия отклонява призивите на ЕС за редовен диалог относно ИС (в съответствие с конкретно споразумение от 2005 г.), но Комисията продължава да изразява загриженост чрез други двустранни контакти, включително чрез Подкомитета по търговия ЕС — Индия.

Инвестиции: При **търговията на дребно с множество търговски марки** индийското правителство не премахна съществуващото ограничение от 51 % за ПЧИ (въпреки че по време на изборите беше обявено, че този тип търговия на дребно ще отпадне от ПЧИ), но разреши всеки щат да го прилага по свое усмотрение, без да гарантира централно прилагане. Фактически това ограничава инвестициите на ЕС в повечето индийски щати. Положителното в случая е, че през ноември 2015 г. изискването за местно

съдържание от 30 % за ПЧИ при **търговия на дребно с една търговска марка** (което следва да се постигне в срок от пет години от получаването на първия транш ПЧИ) беше облекчено и приложимото условие става 30 % ИМС след пет години от стартирането на търговската дейност. В настоящия текст на уведомлението се посочва, че 30 % ИМС следва да се постигне незабавно при стартиране на търговската дейност, но компетентното министерство обеща това да бъде променено. Също така след редовни обсъждания между ЕС и съответните индийски органи от ноември 2015 г. търговците на дребно, които търгуват с една търговска марка, получиха право да продават онлайн.

Д. Япония

ЕС се стреми да преодолява отдавна съществуващите многобройни пречки пред достъпа до пазара при всеобхватните преговори за ССТ с Япония (включително тарифите, нетарифните мерки, т.е. ТПТ и СФСМ, и ограниченията върху обществените поръчки). Тези усилия вече доведоха до някои конкретни резултати:

Нетарифни мерки: Някои пречки от типа на ТПТ/СФСМ (например по отношение на биологични храни, разрешителни за продажба на едро на алкохол) вече са отстранени. По отношение на някои от другите пречки, за които Япония се ангажира да предприеме действия през първата година на преговорите, може да бъде отчетен значителен напредък, включително приемането на **международни стандарти** (например процедури за разрешаване на фармацевтични продукти, хранителни добавки, медицински изделия и стандарти за автомобили на базата на правилата на Икономическата комисия за Европа на Обединените нации (ИКЕ на ООН). Освен това към 31 декември 2015 г. Япония вече е премахнала дългогодишната забрана за внос на **говеждо месо** (въз основа на твърдения за риск от СЕГ) за четири държави от ЕС, а за други три държави членки процедурите за кандидатстване са в напреднал етап. Продължават обсъжданията относно поддържаните от Япония ограничения на вноса на **свинско месо и продукти от свинско месо** от определени държави от ЕС.

Като цяло преговорите относно нетарифните мерки продължават въз основа на втори списък, предаден на Япония през декември 2014 г. Списъкът включва много СФСМ, като например одобрението на хранителни добавки. Във връзка с конкретни глави от ССТ бяха разгледани други възможни нетарифни мерки, като например субсидиите, правила за които се обсъждат в главата за конкуренцията.

Обществени поръчки: ЕС преговаря също така за отваряне на японския пазар за обществени поръчки в нови области, включително на железопътния пазар. Като част от обсъжданията на т.нар. „едногодишен пакет“ Япония вече е взела конкретни мерки за по-голяма прозрачност на железопътния пазар. Обсъжданията продължават с цел да се подобри достъпът до пазара за дружества от ЕС, по-специално чрез разглеждане на т.нар. „клауза за оперативна безопасност“, на която Япония може да се позовава, за да избегне процедури за обществени поръчки.

Е. Русия

Търговската политика на ЕС спрямо Русия е съсредоточена върху намирането на решение за редица ограничаващи търговията мерки, които Русия неотдавна въведе и някои от които нарушават ангажиментите ѝ към СТО. След Китай Русия е въвела най-много нови мерки по време на разглеждания период, като прибегва основно до мерки, прилагани пряко на границата.

СФСМ: През разглеждания период Русия е въвела 10 нови забрани за внос, свързани със СФСМ. В СТО тече дело, заведено от ЕС срещу ограниченията на вноса на живи прасета, свинско месо и определени свински продукти с произход от ЕС (DS 475). На 7 август 2014 г. Русия въведе нова, политически мотивирана забрана за селскостопанските и хранителните продукти от ЕС, която се прилага за държавите – включително държавите от ЕС, наложили санкции срещу Русия във връзка с кризата в Украйна. Общите загуби за износа на ЕС бяха частично компенсирани от увеличения износ за Китай, Южна Корея, Хонконг, Турция и САЩ. Определени държави членки и сектори обаче бяха силно засегнати (например млекопреработвателният сектор във Финландия и в балтийските държави).

Тарифи: Изглежда, че тарифите на Русия за хартията и хартиените продукти, уредите (например хладилници) и палмовото масло са в нарушение на обвързващите тарифни ангажименти на Русия към СТО. На 31 октомври 2014 г. ЕС заведе дело в рамките на СТО, за да оспори такива тарифи (DS485). На 15 септември 2014 г. ЕС заведе дело в рамките на СТО (DS479) и срещу незаконното налагане от страна на Русия на антидъмпингови мита върху леките търговски превозни средства от Германия и Италия.

ТПТ: С някои от руските технически регламенти, приети понастоящем на равнището на Евразийския икономически съюз, се налагат прекалено тромави изисквания за оценка на съответствието, които не са съгласувани с международните стандарти. Комисията изразява особено притеснение за два от тях: проекта на технически регламент за безопасността на алкохолните напитки (по-специално разпоредбите му за бирата, виното и спиртните напитки) и проектоизмененията в регламента относно безопасността на продуктите за деца и юноши. Комисията изрази загриженост относно тези регламенти на двустранни срещи, както и в комитета за ТПТ на СТО, и поиска Русия да осигури достатъчно време преди влизането им в сила, за да могат производителите да се съобразят с тях.

Субсидии: Русия е приела редица **програми за дискриминиращи субсидии**, които облагодетелстват руските производители, по-специално в автомобилния сектор (субсидии с ИМС), и под формата на субсидии — за производители на селскостопанско оборудване и земеделски машини при условия за местно съдържание. Това е в ущърб на износителите на автомобили и селскостопански машини от ЕС (и по-специално на

зърнокомбайни), които имат подчертан интерес към руския пазар. Комисията нееднократно е повдигнала този въпрос на двустранни срещи и в комитети на СТО.

Обществени поръчки: През разглеждания период Русия прие редица **секторни мерки**, чрез които се ограничава достъпът до обществени поръчки за дружества извън Русия. Русия не е подписала СОП, но в крайна сметка тези мерки вероятно ще се окажат неизгодни от икономическа гледна точка. Русия прие също така законодателство, с което институционализира политиката да се отдава **предпочитание на руски стоки** при обществени поръчки от руски ДП и при инвестиционни проекти (включително с частни дружества) с минимум 10 % държавно участие.

Ж. Съединени щати (САЩ)

Пречките за достъпа до пазара в САЩ се разглеждат основно при текущите преговори по ТПТИ.

Обществени поръчки: След Русия през разглеждания период най-много нови ограничения при обществените поръчки са въведени от САЩ. Ограниченията във връзка с изискването за закупуване на американски стоки („Buy American“) на федерално, щатско и местно равнище продължават да се прилагат за голям дял от възлаганите обществени поръчки.

Интелектуална собственост (ИС): Дружествата от ЕС срещат трудности при защитата на правата на ИС, по-специално на географските означения (ГО) на ЕС за вината, сирената и месата.

СФСМ/ТПТ: САЩ продължават да поддържат някои отдавна установени ТПТ (като сертифициране от трета страна или изисквания за спазването на местни стандарти в определени сектори, най-вече в инженерните отрасли), както и ограничения във връзка със СФСМ при вноса на месо (овче, говеждо и козе месо) и на яйчни продукти, както и да забавят прекомерно обработването на заявленията за внос от дружества от ЕС за определени животински и растителни продукти.

Преговорите по ТПТИ осигуряват важна възможност за премахването на тези ограничения, както и за постигане на по-добра защита за ГО на ЕС в САЩ и за получаване на ангажименти за по-бързо обработване на заявленията по СФСМ.

Субсидии: По време на разглеждания период ЕС заведе ново дело срещу САЩ в рамките на СТО относно субсидиите, предоставени на Боинг (DS487).

III. СТРАТЕГИЯ НА ЕС ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПРЕЧКИТЕ ПРЕД ТЪРГОВИЯТА И ИНВЕСТИЦИИТЕ

A. МНОГОСТРАННА ТЪРГОВСКА РАМКА И ПРЕГОВОРИ

1. Многостранни търговски преговори

Непрекъснатото увеличаване на броя на ограниченията върху търговията в цял свят и ограниченото им премахване, описано по-горе, подчертават значението на силна многостранна търговска рамка, чрез която може ефективно да се преодоляват такива протекционистични мерки. Ето защо ЕС продължава силно да подкрепя разширяването на многостранната търговска програма и системата за решаване на спорове, които остават крайъгълният камък на търговската политика на ЕС¹⁴.

В тази връзка чрез **Пакета от Найроби на СТО**, договорен на Десетата министерска конференция на СТО, проведена на 15—18 декември 2015 г. („МК10“), бяха постигнати много значими договорености, целящи да гарантират по-справедлива световна търговия и подкрепа за развитието. Наред с други договорености бяха постигнати споразумения за **премахване на субсидиите и другите схеми, които осигуряват нелоялна подкрепа за износа на селскостопански продукти**; за механизми да се гарантира, че хранителната помощ за развиващите се страни се предоставя по начин, който не нарушава местните пазари; за търсене на начини да бъдат опростени условията за износителите от най-бедните държави, за да могат техните продукти да се ползват от договореностите по търговските споразумения (правила за произход), както и за осигуряване на повече възможности за предприятията от най-бедните държави да предоставят услуги в други членове на СТО. Постигнатите резултати по специфичните въпроси, засягащи най-слабо развитите държави, както и решенията за присъединяване на Афганистан и Либерия показаха загрижеността на СТО за нуждите на най-уязвимите ѝ членове. На МК10 беше сключено и **Споразумение за информационните технологии (СИТ 2)**, с което се премахват митата за повече от 200 високотехнологични продукта (включително полупроводници, медицинско оборудване, конзоли за игри и GPS устройства) и сключеното през 1996 г. СИТ се разширява, така че се обхваща глобална търговия на стойност 1,3 трилиона евро.

На 5 октомври 2015 г. ЕС ратифицира **Споразумението за улесняване на търговията (СУТ) на СТО**, най-значимата многостранна търговска договореност от деветдесетте години на 20 век. Очаква се СУТ значително да опрости и модернизира митническите процедури в световен мащаб. По-специално благодарение на това малките предприятия би следвало да получат достъп до нови възможности за износ. Споразумението би

¹⁴ Вж. Съобщение на Комисията „Търговията — за всички“ (бележка под линия 3), стр. 27—29.

следвало да има важна роля за по-голямо участие на развиващите се държави в глобалните вериги на стойността.¹⁵

На многостранна основа преговорите за **TiSA** отбелязват добър напредък и се очаква през 2016 г. да се ускорят. Към момента TiSA се договаря от 23-ма членове на СТО (включително ЕС), които заедно представляват 70 % от световната търговия с услуги. Целта на споразумението е да се либерализира търговията с услуги извън Общото споразумение за търговията с услуги (ГАТС) в области като лицензиране, финансови услуги, телекомуникации, електронна търговия, морски транспорт, както и за специалисти, които временно се прехвърлят в чужбина, за да предоставят услуги. Услугите съставляват около 70 % от brutния вътрешен продукт (БВП) и заетостта в ЕС и се превръщат във все по-важна част от международната търговия. TiSA има значителен потенциал да подпомогне предприятията от ЕС да изнасят услуги.

От юли 2014 г. ЕС и 16 други членове на СТО преговарят по споразумение за либерализиране на глобалната търговия с екологични стоки (**Споразумение за екологични стоки**, или СЕС), с цел да бъдат премахнати пречките пред търговията и инвестициите в стоки, услуги и технологии, които могат да допринасят за опазване или подобряване на околната среда. Понастоящем разговорите са съсредоточени върху премахване на тарифите за широк спектър екологични стоки. Амбицията на ЕС е да се включат също така услуги, свързани с износа на екологични стоки (например ремонт и поддръжка на вятърни турбини), както и да се премахнат нетарифните пречки, като ИМС или ограниченията върху инвестициите. Тъй като ЕС е световен лидер в износа и вноса на екологични стоки, СЕС би могло да създаде значителни възможности за европейския бизнес.

Преразгледаното **СОП** влезе в сила на 6 април 2014 г. Докато тече процесът на ратифициране, продължават обсъжданията по предстоящото присъединяване на нови страни към споразумението, по-специално Китай и Австралия. ЕС участва в тези обсъждания с цел да се гарантира възможно най-голям обхват.

На 29 януари 2016 г. Комисията прие изменено предложение за **международен инструмент в областта на обществените поръчки**¹⁶, който да насърчава допълнителното отваряне на пазарите на обществени поръчки в цял свят. Въпреки че ЕС е отворена икономика, много от основните търговски партньори на Съюза прилагат ограничаващи практики, които дискриминират предприятия от ЕС. През разглеждания период отново бяха предприети множество нови такива мерки (вж.

¹⁵ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1374>

¹⁶ Изменено предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно достъпа на стоки и услуги от трети държави до вътрешния пазар на обществени поръчки на Съюза и за определяне на процедурите за подпомагане на преговорите относно достъпа на съюзни стоки и услуги до пазарите на обществени поръчки на трети държави, COM(2016)34 final, 29.01.2016 г.

раздел I.B.1.(в). Предложеният нов инструмент следва да позволи на Комисията да започва публични разследвания при твърдения за дискриминация срещу дружества от ЕС на пазари за обществени поръчки в трети държави. Ако дискриминацията бъде потвърдена, Комисията би могла да покани съответната държава да участва в консултации за отваряне на нейния пазар на обществени поръчки. Ако това не успее да се осъществи, би могло за офертите по обществени поръчки в ЕС на дружества от съответната държава да се прилага механизъм за коригиране на цените, като по този начин се дава конкурентно предимство на дружества от други държави извън ЕС и на дружество от ЕС. Предложението бе поставено на обсъждане в Съвета в края на 2015 г. То следва да бъде прието чрез обикновена законодателна процедура (процедура за съвместно вземане на решение).

2. Комитети и процедури за уреждане на спорове в рамките на СТО

ЕС остава сред най-активните членове на СТО в комитетите на организацията, които работят по въпросите за ТПТ, СФСМ, ССИМ, процедурите по лицензиране на вноса и инвестиционните мерки, свързани с търговията. Тези комитети представляват ефективни форуми, на които се подчертава загрижеността на ЕС, представя се информация, повишава се осведомеността и се създават съюзи с други засегнати членове на СТО, а също се решават проблеми или – ако е необходимо – се подготвя основата за по-нататъшни действия за изпълнение.

Процедурите за уреждане на спорове в рамките на СТО остават най-сигурната възможност, когато останалите инструменти за прилагане се окажат недостатъчни. Въпреки че отнемат значително време и ресурси, чрез тях може системно да се противодейства на значими пречки и в по-дългосрочен план — да се повиши правната сигурност.

През разглеждания период ЕС заведе две дела за уреждане на спорове в рамките на СТО: срещу Русия за тарифите (DS485) и срещу САЩ за субсидиите, предоставени на Боинг (DS487). Създадени бяха и комисии на СТО по спора срещу Бразилия относно данъчните привилегии за националните производители на леки превозни средства, електроника и автоматизирани стоки (DS472) и по два спора срещу Русия относно определени мерки, засягащи вноса на прасета и свинско месо (DS475), и относно антидъмпинговите мита върху леките търговски превозни средства (DS479). Производствата по важен спор относно наложените от Аржентина ограничения върху вноса (DS438) приключиха с положителен за ЕС резултат (вж. раздел II). Друг важен пример за успешно дело (DS 432), заведено от ЕС, засяга наложените от Китай ограничения върху износа на редки метали: през януари и април 2015 г. Китай реши да премахне своите квоти за износ и митата върху износа след решение на СТО, прието от Органа за уреждане на спорове през август 2014 г.

3. Инструменти за търговска защита (ИТЗ)

За използването на ИТЗ (антидъмпингови мерки, изравнителни мерки и предпазни мерки) се прилагат правилата на СТО. Такива мерки не са включени в настоящия доклад като потенциално протекционистични, тъй като имат за цел да се коригира конкретно антиконкурентно поведение или да се противодейства на внезапни увеличения на вноса, причиняващи вреда. В края на периода на докладване броят на действащите мерки по ИТЗ срещу ЕС или държави членки се запазва постоянен (151). Най-активните държави, налагащи такива мерки, са **Бразилия, Индия, Австралия, Индонезия, Мароко и Турция**. Особена тревога предизвиква нарастващото налагане на предпазни мерки (24 през периода на докладване). Такива мерки се прилагат срещу всички държави на произход независимо дали причиняват вреда за местната промишленост и без да е доказано наличието на нелоялни търговски практики.

Комисията продължава активно да следи делата за търговска защита, заведени от трети държави срещу дружества от ЕС¹⁷, за да гарантира, че такива мерки се прилагат в строго съответствие с правилата на СТО. Например през разглеждания период ЕС започна дело за уреждане на спорове в рамките на СТО срещу нелоялното налагане на антидъмпингови мита от страна на Русия върху леките търговски превозни средства (вж. раздел II.E).

На свой ред ЕС също прилага ИТЗ срещу нелоялни търговски практики на трети държави. В края на 2015 г. бяха въведени общо **97** окончателни мерки (86 антидъмпингови и 11 изравнителни мерки). Най-засегнати от тях са химическата промишленост и стоманодобивът. Мерките най-често са насочени срещу Китай с общо **56** въведени мерки. При все това ИТЗ се прилагат за по-малко от 1 % от общия внос в ЕС, което прави ЕС много умерен ползвател на ИТЗ в световен мащаб.

Предвид значителния свръхкапацитет и силния натиск върху цените в стоманодобивната промишленост от втората половина на 2015 г. се наблюдава по-често прибягване до ИТЗ за стоманените продукти. До края на 2015 г. от **33** действащи окончателни мерки в стоманодобива (30 антидъмпингови и 3 изравнителни мерки) **14** са за внос на стомана с произход от Китай (13 антидъмпингови и 1 изравнителна мярка). Провеждат се и други разследвания. За да се справят с кризата при стоманодобива, други страни (по-конкретно **САЩ, Мароко и Индия**) също приеха такива мерки, включително предпазни мерки (**Индия**).

¹⁷ Всяка година Комисията подготвя подробен анализ на действията на трети държави за защита срещу дружества от ЕС, който се публикува на адрес: <http://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/trade-defence/actions-against-exports-from-the-eu/>.

Б. ДВУСТРАННА ТЪРГОВСКА ПРОГРАМА

1. Преговори

ЕС се стреми да сключва двустранни и регионални споразумения по начин, който подкрепя връщането на СТО в центъра на глобалната търговска дейност¹⁸. Съюзът има най-амбициозния план за двустранна търговия в света, със сключени преференциални търговски споразумения с 52 държави, както и с текущи преговори за ССТ и споразумения за икономическо партньорство (СИП) с 80 държави, включително с някои от основните икономически партньори (САЩ, Япония, Меркосур и Индия — въпреки че преговорите с Индия в момента са в застой). ЕС преговаря също така за инвестиционни споразумения с Китай и Мианмар¹⁹. Докато преди десет години действащите ССТ обхващаха по-малко от една четвърт от търговията на ЕС, днес те обхващат повече от една трета от нея и биха обхванали две трети, ако и когато бъдат приключени всички текущи преговори.

Двустранните и регионалните преговори са много важни за премахване на пречките пред търговията и за отваряне на пазарите както по време на преговорите, така и след тяхното приключване. Например още преди официалното стартиране на текущите преговори за ССТ с **Япония** започна значителна работа по нетарифните мерки, която доведе до конкретни резултати по време на преговорите, като например за издаването на разрешителни за продажба на едро на алкохол (вж. раздел II).

През декември 2015 г.²⁰ приключиха преговорите за ССТ с **Виетнам**. В съответствие с обичайната процедура преди да бъде представен за ратифициране от Съвета и Европейския парламент, текстът на ССТ трябва да се прегледа от правните служби и да бъде преведен на всички езици на ЕС. През този период Комисията вече работи в тясно сътрудничество с Виетнам, за да бъде набелязано законодателството, което всяка от страните трябва да приеме или да измени, за да бъде съобразено с новото ССТ. Вследствие на този процес се очаква да бъдат премахнати няколко отдавна съществуващи пречки пред достъпа до пазара, което ще позволи бързи резултати, след като ССТ влезе в сила (вж. [„Преглед на мерките, потенциално ограничаващи търговията — декември 2015 г.“](#), публикуван на уебсайта на Комисията).

Преговорите между ЕС и Еквадор относно протокол за присъединяване към ССТ между ЕС и Колумбия и Перу приключиха на 17 юли 2014 г. и сега предстои протоколът да бъде подписан и ратифициран от страните. Преговорите по ССТ между

¹⁸ Вж. Съобщение на Комисията „Търговията — за всички“, (бележка под линия 3), стр. 29 и следващите.

¹⁹ За общ преглед вж. <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/agreements/>.

²⁰ Вж. <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1449>.

ЕС и Канада приключиха на 26 септември 2014 г., а по ССТ между ЕС и Сингапур — на 17 октомври 2014 г.

2. Изпълнение и прилагане на съществуващите ССТ

Както е подчертано в Съобщението на Комисията „Търговията — за всички“, за да може след влизането им в сила ССТ да доведат до обещаното отваряне на пазарите и възможности за бизнес на местно ниво, особено важно е да се осигури пълноценното им изпълнение. Понастоящем това се осъществява основно чрез СДП (вж. раздел В), като се използват специалните структури, създадени по ССТ (например специални търговски комитети, позволяващи ранен обмен и дипломатическо разрешаване на пречките пред достъпа до пазара и като крайна мярка — специални механизми за уреждане на спорове), както и действащите общи структури, като например комитетите на СТО или органите за уреждане на спорове на СТО²¹, ако е по-подходящо.

ССТ на ЕС с **Южна Корея**, което се прилага от 1 юли 2011 г., показва значението на ефективния мониторинг с цел да се осигури възможно най-пълното изпълнение на ССТ²². По този начин през периода, обхванат от настоящия доклад, бяха решени редица въпроси, свързани с изпълнението на ССТ и достъпа до пазара. Например в областта на финансовите услуги след продължителен натиск от страна на ЕС и в съответствие с ангажимента на Корея по ССТ през юни 2015 г. беше въведена нова уредба, която разрешава на финансови институции от ЕС да прехвърлят данни в чужбина и да възлагат ИТ елементи на подизпълнители, което силно улеснява дейността им в Корея. През есента на 2014 г. приключи работата по договореност за еквивалентност на биологичните храни, която влезе в сила през февруари 2015 г. и от тогава се изпълнява безпроблемно. В областта на автомобилното производство след намеса на ЕС от лятото на 2015 г. корейските органи приемат превозни средства, одобрени в съответствие с нормите „EURO VI“, без да изискват необоснована допълнителна информация. Независимо от това проблемите с достъпа до пазара в този сектор продължават и е важно непрекъснатият строг мониторинг да продължи.

Добре работи и процесът на изпълнение на ССТ между **ЕС и Колумбия и Перу**²³. Продължават да съществуват някои опасения, например в областта на СФСМ за Перу и по отношение на данъчното облагане на алкохолни напитки в Колумбия и Перу. В

²¹ Досега действията по прилагане са осъществяваха изключително чрез каналите на СТО, но каналите за прилагане на ССТ могат да станат по-значими с влизането в сила на повече ССТ със специални механизми за уреждане на спорове.

²² За последния доклад за изпълнението вж. <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/south-korea/>

²³ Вторият годишен доклад за изпълнението на Споразумението между ЕС и Колумбия и Перу беше приет на 10.02.2016 г. (<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EN/1-2016-58-EN-F1-1.PDF>).

положителен аспект Колумбия представи през юни 2015 г. единна процедура, която обхваща всички необходими стъпки за разрешаване на износа на животински продукти от ЕС. Това опростява формалностите за износа от ЕС и намалява времето за обработка, улеснявайки по този начин достъпа на ЕС до пазарите. След влизането в сила на ССТ 526 колумбийски и 1133 перуански дружества, много от които — малки и средни предприятия (МСП), осъществиха за първи път износ за ЕС.

На 1 септември 2014 г. започнаха да се прилагат **задълбочени и всеобхватни зони за свободна търговия (ЗВЗСТ)** между **ЕС и Грузия** и **ЕС и Република Молдова**. Това направи възможно тясното сътрудничество с бизнес организациите и държавите членки с цел да се подкрепят реформите за управление на търговията и да се активизира работата за преодоляване на пречките пред търговията в тези държави. Като се има предвид, че бизнес климатът в Грузия е до голяма степен благоприятен, Комисията работеше интензивно за отстраняване на някои затруднения в Република Молдова (например в областта на енергетиката, застраховането, митническите формалности, наземно обслужване). Очаква се изпълнението на програмата за реформиране на ЗВЗСТ да осигури равнопоставени условия за ЕС и местните дружества в тези държави.

По този начин ефективният мониторинг и изпълнението на ССТ създават възможности за достъп до нови пазари и допринасят за премахването на съществуващите пречки.

В. СТРАТЕГИЯТА ЗА ДОСТЪП ДО ПАЗАРИ: КЪМ ЗАСИЛЕНО ПАРТНЬОРСТВО

Стратегията за достъп до пазари (СДП)²⁴ допълва многостранните и двустранните търговски преговори на ЕС, като гарантира, че възможностите за търговия, създадени с търговските споразумения (както чрез ССТ, така и чрез споразуменията на СТО), осигуряват реален достъп до пазари за европейските износители. В основата на стратегията е т.нар. партньорство за достъп до пазар (ПДП), което се изразява в редовна координация между Комисията, държавите членки и предприятията както в Брюксел, така и в трети държави. СДП е доказан ефективен инструмент за събиране на информация за пречките пред търговията и за определяне на приоритети и обща стратегия за тяхното премахване. Стратегията може да бъде най-различна, от дипломатически действия и обсъждания в определени комитети или структури на СТО или ССТ, до медиация и формално уреждане на спорове.

Като се имат предвид непрекъснато разширяващата се програма за двустранна търговия и броят на ССТ, които ще влязат в сила през следващите няколко години, СДП ще играе все по-важна роля за постигането на търговските интереси и права на ЕС. Правилното изпълнение и прилагане на ССТ с ЕС ще има решаващо значение за

²⁴ Вж. Съобщение на Комисията „Глобална Европа: тясно сътрудничество за осигуряване на достъп до пазари за европейските износители“ от 18 април 2007 г., COM(2007) 183 окончателен ([Стратегия за достъп до пазари](#)).

превръщането на споразуменията в действителен достъп до пазари и възможности за бизнес за износителите от ЕС в чужбина. Това обаче не е изключителна задача на Комисията, а споделена отговорност на Комисията, държавите членки, Европейския парламент и заинтересованите страни. За тази цел в своето съобщение „Търговията — за всички“ Комисията предлага засилено партньорство за изпълнение на търговските споразумения с държавите членки, Европейския парламент и заинтересованите страни. Това ще разшири и засили текущото ПДП извън премахването на пречки пред търговията и инвестициите. То ще обхваща изпълнението на ССТ, както и повишаване на информираността и дейности за митническо сътрудничество, улесняване на търговията и устойчиво развитие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През разглеждания период (юли 2014 г. — декември 2015 г.) лекото забавяне на темповете на световната икономика и относително слабата търговска активност в световен мащаб през 2015 г. бяха придружени от по-често прибегване до потенциално ограничаващи търговията мерки и много ограничено премахване на вече съществуващи мерки. Ето защо обемът на ограничаващите търговията мерки, въведени през 2008 г., продължава да нараства. Както и през предишните години, до ограничаващи мерки в най-голяма степен прибегват развиващите се държави, но развитите държави, включително държави от Г-20, също продължават да прилагат такива практики въпреки повторяното от тях обещание да не приемат протекционистични мерки за търговията и да премахнат съществуващите мерки.

Някои от основните икономически партньори на ЕС, посочени в настоящия доклад, също продължават да поддържат голям брой пречки пред търговията. По отношение на САЩ и Япония ЕС продължава да поставя въпроса за това в хода на преговорите по ССТ и за някои от тях вече може да бъде намерено решение, по-специално в отношенията с Япония. Въпреки че продължават да съществуват значителни пречки, биха могли да бъдат отбелязани и някои положителни стъпки, предприети от държавите от Меркосур (Бразилия и по-специално Аржентина) вследствие на усилията на ЕС при двустранни, многостранни и провеждани по линия на ССТ преговори. По отношение на Индия напредъкът остава труден, а най-големи предизвикателства се срещат за премахване на пречките пред достъпа до пазарите в Китай и Русия, като през разглеждания в доклада период е налице само ограничен успех.

На този фон от решаващо значение е по-нататъшният ефективен напредък в програмата за многостранна и двустранна търговия, като същевременно е особено важно да се обръща специално внимание на ефективното изпълнение и прилагане на търговски споразумения. Стратегията на ЕС за достъп до пазари и партньорството за достъп до пазарите между Комисията, държавите членки и заинтересованите страни продължават да имат основно значение за това. Предвид непрекъснато разширяващата се програма

за двустранна търговия се предлага засилено партньорство с държавите членки, Европейския парламент и заинтересованите страни, така че всички да обединят силите си при изпълнението на търговските споразумения и те в максимална степен да разкрият действителен достъп до пазари и възможности за бизнес.

В същото време е необходимо да продължат призивите за по-решителен отпор срещу протекционизма на световно политическо равнище, като се подчертава положителното отражение на отворените за иновации пазари, които допринасят за по-голяма производителност, икономически растеж и просперитет.